

KÉPZŐMŰVÉSZETI FELHÍVÁS

„Édes hazám Magyarország”

Egyházmegyei, és határokon túl nyúló földrajzi, honismereti, képzőművészeti verseny 2019.

Szeretettel hívjuk az alkotni vágyó gyerkeket a „**KÁRPÁTOK ÖLELÉSÉBEN a Dunától keletre**” témakör feldolgozásához, melyhez erdélyi, sóvidéki mondákat kell illusztrálni.

Rajzpályázat anyaga:

Benedek Elek: Erdélyi népmondák (a felhívás végére csatolva a mondák)

- Rapsóné útja.
- Zeta vára.
- Csicsér vitéz.

Rapsóné útja.

Ennek előtte sok száz esztendővel élt Udvarhelyszéken egy gyönyörűsége szép asszony: Rapsóné volt a neve. Nemcsak szép, de gazdag is volt Rapsóné, olyan gazdag, hogy maga sem tudta, mije van. Volt neki egy gyönyörű szép vára is Parajd és Szováta között. Ma is megvan ennek a romladéka s Rapsóné vára a neve.

Ez a Rapsóné, amilyen szép és gazdag volt, olyan vallásos is volt s minden áldott vasárnap reggelén Kolozsvárra hajtatott misézni. De bizony messze van Kolozsvár Udvarhelyszéktől s hiába vágatott a hat paripa szélnél sebesebben (mert mindig hat paripát fogatott hintájába), gyakran elkésett a rossz út miatt a miséről. Többek közt egyszer el is akadt a hintaja a sárban s Rapsóné szörnyű mérgesen kiáltott fel:

- Ördögnek való út ez, de nem is járok többé rajta!

Abban a szempillantásban, honnét, honnét nem, a hintó mellé ugrott egy ördög s mondta Rapsónénak:

- Hivtál, itt vagyok!

- Hivott az ördög! - szólt mérgesen Rapsóné. - Mit akarsz tőlem?

- Nem akarok én tőled semmit, csak hallottam, hogy mérgeled a rossz útra s gondoltam, jó utat csinállok helyette. Mondjad, mit adsz, ha megjavítom az utat egész Kolozsvárig?

- Adok bármennyit, - mondá Rapsóné - csak jó utat csinálj.

- Jól van, mondá az ördög, - megcsinálom az utat, két hegy aranyért s egy völgy ezüstért.

Szót se szólt Rapsóné, szó nélkül kezet csapott az ördöggel, ez meg még azon az éjszakán simára igazította az utat s nyomban reggel ment is Rapsónéhoz, kérte a két hegy aranyat s az egy völgy ezüstöt.

- Csak várj egy kicsit, hozom mindjárt. - Azzal bement a belső szobába, kincses ládjából kivett két arany és egy ezüst pénzt, aztán visszament a szobába, s az ördög szemeláttára az aranyat rátette a két emlőjére, az ezüstöt meg a két emlője közé.

- Ihol, - mondta Rapsóné - a két hegy arany s a völgy ezüst, - s kacagott egész lelkéből, hogy csakugy csengett belé a vár.

- No, még így nem csúfoltak meg, - mondta az ördög szörnyű haraggal, de várj csak Rapsóné, mert megfizetek én neked ezért!

Kiszaladt a várból, ott egyet nagyot fütttyentett, a fütttyentésre ahány ördög csak volt a pokolban, mind felszaladt s egy szempillantás alatt végesvéig elrontották a szép utat.

Zeta vára.

Udvarhelyvármegyében, Zetelaka határán, magas szikla tetején állt réges-régen Zeta vára. Ezt a várat egy Zeta nevű nagy úr akkor kezdte építtetni, amikor a magyarok egyrésze áttért a pogány hitről a keresztény hitre. Bent a faluban volt palotája Zeta úrnak, a várat azért építtette, azért költözött oda, hogy ne kényszeríthessék rá a keresztény hitre. Két leánya s egy fia volt Zetának. A lányok vele laktak a várban, a fiú már esztendőök óta nem volt otthon, szerteszét kalandozott az országban. Alig volt vége egy harcnak, jött a másik, bizony nem igen térhetett haza a fiú. Egyszer aztán az a hír jött róla, hogy elesett a csatában. Zeta ekkor megsiratta a fiát, keservesen megsiratta. Aztán az a hír jött róla, hogy áttért az új hitre: akkor Zeta megátkozta, szörnyen megátkozta. Megtiltotta, hogy többet még a nevét is kiejtsék előtte. Hanem a fiú egyszer mégis csak hazajött, amikor nem is várták. Fehér paripán jött, szélesebben vágatott fel a várba, de az apja, amint meglátta, lekiáltott a várablakból:

- Vissza! Őseid hitét megtagadtad, nem vagy az én fiam!

Mondta a fiú szeliden:

- Oh, édes jó apám, ne üzz el, inkább térj át te is az új hitre. - Aztán a leánytestvéreikhez szólt, akik az erkélyen ültek és ott aranyhimet varrtak.

- Térjete át ti is, édes hugaim. Ugy-e áttértetek?

A leányok azomban ridegen felelték:

- Mi megmaradunk az apánk hitén.

- Hallottad? - mennydörgött Zeta. - A hugaidnak sem kell a te hited. Takarodj a szemem elől!

Hej, Uram, Teremtőm, ebben a pillanatban megdördült az ég, megrendült a föld, összeomlott a sziklahegy, sziklaheggyel a vár is. Zetát is, a leányait is eltemette a szikla, csak a fiút nem temette el, mert ez még idejében leugratott a vár udvaráról.

Hát, eltemetődött Zeta, eltemetődött vele a tenger kincse is. Sok száz esztendő telt el azóta, de azt beszélik, hogy a vas ajtók, amelyek mögött Zeta kincse van, minden Szentgyörgy napjának éjjelén felnyílnak néhány pillanatra. Sok száz ember próbált itt szerencsét, de egy sem került vissza, mert valamennyi telhetetlen volt, mind el akarta hozni a kincset s a vasajtó rájuk csukódott: ott haltak meg szörnyű halálnak halálával.

Ennekelőtte úgy száz esztendővel, de lehet annak kétszáz esztendeje is, élt Zetalakán egy Botházi nevű ember, aki azt mondta:

- Ami másnak nem sikerült, majd sikerül nekem. Nem várom én meg, amíg rám csukódik az ajtó, egy tarisznya arannyal is megelégszem én.

Hát csakugyan Szentgyörgy napjának éjjelén kicsapott a láng a vasajtón, szörnyű nagy dördüléssel kicsapódott az ajtó s nyomban besurrant Botházi. Szeme-szája elállt a csudálkozástól. Arannyal, ezüsttel, gyémánttal tele volt a pince s a tenger kincshalom mellett ott ült a két Zeta leány. Most is aranyhimet varrtak, mint sok-sok száz esztendővel azelőtt, amikor a vár összeomlott.

- Hát ti kik vagytok? - kérdezte Botházi.

Feleltek a leányok:

- Mi a Zeta leányai vagyunk. Hétszáz esztendeje ülünk itt s varrunk himet.

- Hétszáz esztendeje? - álmélkodott, hitetlenkedett Botházi. - Ugyanbizony meddig akartok még itt ülni?

- Mi bizony addig, amíg a tehenek meleg tejet adnak s az asszonyok kendert fonnak.

- No, bizony ha addig, itt is ültök a világ végéig, - mondta Botházi - mert a tehenek ezután is meleg tejet adnak, s amíg lesz egy székely asszony a világon, a kenderfonásnak nem lesz vége.

De hirtelen észbekapott Botházi, neki éppen elég volt a beszélgetésből, nekiesett az aranyhalomnak s egy szempillantás alatt telemerte a tarisznyáját.

- Ejnye, ejnye, bár még egy tarisznnyát hoztam volna, - búszult Botházi - de bizony csak egyet hozott, mit tehetett egyebet, a kucsmáját is megtöltötte.

- Ejnye, ejnye, - mondta Botházi - bár még hoztam volna egy tarisznnyát!

- Jó lesz sietned, mert itt ragadsz s itt pusztulsz el szörnyű halálnak halálával.

De Botházi nem állhatta meg, hogy a zsebeit is meg ne töltse arannyal, aztán esze nélkül szaladt kifelé, de éppen csak fél lábbal léphetett ki az ajtón, a másik lábát az ajtó odaütötte, tőből leszakította.

Gazdag ember lett Botházi, de bizony nem volt öröme a gazdagságában, mert lassanként szertefoszlott a gazdagság, nem maradt egyebe, csak a csűf neve. Sánta Botházinak csűfulta a falu népe. Azóta, hogy Botházinak ott maradt a féllába, senkisé próbált szerencsét s a Zeta leányok békén varrhatják tovább az arany himet...

Csicser vitéz.

Székelyudvarhely határán, átalellenben a híres Budvárával, van egy magas hegy: Csicser a neve. Ennek a hegynek a tetején is vár állott régesrégén, abban az időben, amikor Budvárában a rabonbánok székeltek. Messzire el lehetett látni Csicsér várából: ide látszott Kadics vára; a zetalaki Zeta vára; ide látszottak a bágyi és a galambfalvi várak; innét vették észre először, ha ellenség közeledett a Székelyföldre; innét adtak jelt a többi váraknak nagy tüzekkel, hogy jön az ellenség.

Az időben, amikor Budavárán rabonbán székel, Csicser várában egy Csicser nevű ifjú vitéz lakott, aki megszerette a rabonbán szépséges leányát s amikor csak szerét ejthette, átlvagolt Budvárába. Szerette a leány is Csicsert, de amikor a büszke rabonbán ezt észrevette, megtiltotta Csicsernak a látogatást. Kicsinylette Csicsert. Fejedelmi vérből való ifjúnak szánta ő a leányát. Szegény Csicser, többet nem mehetett át, otthon sóhajtozott a szép leány után, de hiába volt az apai tilalom, mindig beszélgettek egymással: nyílvesszőjükön küldözgették át egymásnak szomoru, kesergő leveleiket.

Igy telt, mult az idő, esztendő esztendőre borult, mignem egyszer ellenséges népek törtek be a székelyek földjére. Csicser vette észre először az ellenség közeledését. Láta, mint lepi el lassanként a Nagy-Küküllő vidékét. Nosza, mindjárt meggyújtatta a nagy máglyákat s az ég felé csapkodó hatalmas lángok mindenfelé hirül adták a közelgő veszedelmet. Egyszerre mozdult meg minden várnak fegyverfogható népe, egy táborba verődtek, úgy indultak a rabonbán vezetésével az ellenség elé. Mondanom se kell, hogy ott volt Csicser is, vezette a maga kis seregét. Alig csapott össze a székely sereg az ellenséggel, a rabonbánt körülfogták, s ha nincs ott Csicser, aki széles, görbe kardjával utat vágott magának s a legnagyobb veszedelemben ért a rabonbán mellé, bizony felkoncolják a rabonbánt. Csicser nemcsak megmentette a rabonbán életét, de élére állt az egész seregnek s úgy szétverte az ellenséget,

hogy hire-pora sem maradt. Nagy diadallal vonult vissza a sereg Budvárába, de még fel sem érték a várba, mondta a rabonbán Csicssernek:

- Az életemet megmentetted, Csicsser, kívánj tőlem akármit, teljesítem a kívánságodat.

Mondá Csicsser:

- Nem kívánok én semmi egyebet, add nekem a leányodat.

Mondjam, ne mondjam, ha nem mondom, úgy is tudjátok: a rabonbán nem másolta meg a szavát: még az nap megvolt a lakodalom s hét álló hétig nem is volt vége annak.